

การบริหารจัดการศึกษารับภาวะความปกติใหม่ Education management for the new normal

¹สกุณา เกตนาวี

Sakuna Ketnawee

²อลิษา ผาลิชัย

Alisa Phalichai

³มัทนา วังถนอมศักดิ์

Mattana Wangthanomsak

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

Faculty of Education, Silpakorn University, Sanam Chan Palace Campus

¹Corresponding Author, Email: baby.alisaa@gmail.com

Received November 11, 2022; Revised December 16, 2022; Accepted: December 30, 2022

บทคัดย่อ

วิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อวงการการศึกษาของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ และไม่เท่าเทียมทางการศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น การศึกษาที่กำลังจะถูกเปลี่ยนแปลงไป จึงต้องมีการบริหารจัดการศึกษารับภาวะความปกติใหม่ โดยการปรับกระบวนการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาความรู้ของครูผู้สอน ประยุกต์ใช้การจัดการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยี สร้างศักยภาพใหม่ๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาแนวทางการปฏิบัติด้านงานที่ชัดเจน ทำการประเมินสถานการณ์ ความเสี่ยง การสร้างแรงจูงใจให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของบุคลากร คำนึงถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และทำความเข้าใจกับคนในองค์กร สนับสนุนให้ปรับตัว พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้พัฒนาช่องทางการเรียนรู้แบบใหม่ และปรับระบบพื้นฐานที่เอื้อกับการเรียนรู้ สร้างสรรค์นวัตกรรม เทคโนโลยี ยึดหยุ่นกับธรรมชาติทำให้เกิดความสมดุล ทั้งนี้ จะทำให้การศึกษาสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารการศึกษา; สถานศึกษา; ความปกติใหม่

Abstract

The crisis of the COVID-19 epidemic in Thailand has greatly affected the education industry in Thailand, causing more social and education inequality. Education that will be changed therefore must have educational management to accept the new normal condition by adjusting the work process of educational personnel, developing knowledge of teachers to apply teaching and learning through the technology, create new capabilities to support the changes that occur to meet the goals set.

There is a change management of administrators and personnel in educational institutions by school administrators with clear work guidelines, assessing risk situations, creating incentives for behavioral change and personnel involvement that takes into account the interaction between teachers and students and understanding people in the organization that support adaptation to the changes that occur to develop new learning channels and adjust the basic system that facilitates learning, innovation in technology, flexibility with nature creates a balance. In this regard, this will enable the study to continue efficiently.

Keywords: education administration; educational institutions; new normal

บทนำ

ในอดีตประเทศไทยประสบวิกฤตการณ์ต่างๆ มากมาย โดยวิกฤตการณ์แต่ละครั้งล้วนเกิดจากสาเหตุแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสถานการณ์ทางการเงินจากต่างประเทศ การจัดการและรับมือกับภัยธรรมชาติ ความไม่สงบทางการเมือง หรือแม้แต่โรคระบาดต่างๆ โดยเฉพาะปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกตกอยู่ภายใต้วิกฤตการณ์ชุดใหญ่อันเป็นผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด ซึ่งประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบนี้เช่นกัน วิกฤตโรคระบาดครั้งนี้กำลังเปลี่ยนแปลงสังคมโลกครั้งใหญ่อย่างไร สังคมไทยที่กำลังจะถูกเปลี่ยนแปลงไปเช่นนั้นด้วย ผลกระทบต่อการศึกษา จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด ส่งผลให้นักเรียนไทยกว่า 15 ล้านคน ต้องหยุดเรียนไปจนถึงเดือนกรกฎาคม หมายความว่า นักเรียนไทยจะไม่ได้เรียนเป็นเวลาถึงหนึ่งในสามของปีการศึกษา แม้กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายที่จะยกเลิกวันหยุดเพื่อชดเชยเวลาเรียนที่หายไป แต่การขาดเรียนสะสมก็ย่อมส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียนในระยะยาว และเมื่อถึงเวลานั้น ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รวมถึงทุกหน่วยงานของไทยจะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อลดผลกระทบเชิงลบที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชนของชาติเหล่านี้ (มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย, 2563) ผู้กำหนดนโยบายด้าน

การศึกษาจึงต้องพิจารณาช่องทางการเรียนรู้อื่นๆ ทดแทนเมื่อวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโควิดระลอกแรกเริ่มคลี่คลายลง ส่งผลให้เกิดคำถามถึงความปกติใหม่ หรือ ‘นิว นอร์มอล’ (New Normal) เกี่ยวกับระบบการศึกษานั้นก็คือ การจัดการศึกษาซึ่งต้องมีการปรับตัว (พัชราภรณ์ ดวงชื่น, 2563) โดยสถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนปกติมาเป็นการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์เพื่อลดการเผชิญหน้า การติดเชื้อไวรัสหรือการแพร่ระบาดของเชื้อโรค และเว้นระยะห่างระหว่างกัน รวมทั้งยังต้องดัดกิจกรรมที่จัดเพื่อพัฒนาผู้เรียน มาเป็นกิจกรรมแบบออนไลน์ (กาญจนา บุญภักดี, 2563) จากเหตุการณ์วิกฤตของการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด ครั้งนี้ได้สร้างระบบโลกแห่งการเรียนรู้ใหม่ ซึ่งเป็นการบังคับให้การศึกษาต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย รวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงวิกฤตให้เป็นโอกาสในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาสร้างรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายช่องทางหลากหลายรูปแบบ และสร้างระบบการพัฒนาการศึกษา (สมพร ปานดำ, 2563) แต่ด้วยประสิทธิภาพของระบบการเรียนการสอน แบบออนไลน์หรืออีเลิร์นนิง (E Learning) ที่มีไม่เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อการศึกษาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิดส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมทางการศึกษาที่อาจเพิ่มมากขึ้น โอกาสที่จะเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพนับเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย รวมถึงความพร้อมทางด้านอุปกรณ์ที่รองรับการเรียน เห็นได้จากนักเรียนในสถานศึกษานานาชาติและสถานศึกษาของรัฐที่มีชื่อเสียงในกรุงเทพฯ สามารถเข้าถึงการเรียนการสอนผ่านทางระบบออนไลน์หรืออีเลิร์นนิง (E Learning) อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อต้องกักตัวอยู่ที่บ้าน ในขณะที่มีนักเรียนไทยอีกหลายคน ที่ผู้ปกครองไม่มีความพร้อม ในการซื้ออุปกรณ์การเรียน รวมถึงต้องจ่ายค่าอินเทอร์เน็ตเพิ่มเพื่อรองรับการเรียนการสอนผ่านทางระบบออนไลน์ ยิ่งการแพร่ระบาดครั้งนี้ ใช้นเวลานานมากเท่าไร ก็จะต้องสร้างช่องว่างของความไม่เท่าเทียมทางการได้รับการศึกษาให้กับเด็กนักเรียนขยายกว้างยิ่งขึ้นเท่านั้น ส่งผลให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพมากพอ เนื่องจากครูไม่สามารถดำเนินการสอนด้วยตนเองในห้องเรียนได้ จากการที่ครูจำนวนไม่น้อยออกเยี่ยมบ้านเพื่อติดตามความเป็นอยู่ของนักเรียน เพื่อประเมินความพร้อมในการเรียนวิถีใหม่ แต่การเรียนรู้แบบวิถีใหม่ยังได้รับการสนับสนุนไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในด้านวิชาการ การปรับกระบวนการเรียนการสอน การให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และการมีสภาพความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่จึงทำให้ผลกระทบนี้ยังไม่ได้รับการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้บริหารการศึกษาที่จะต้องตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาพร้อมหาวิธีการแก้ไขที่เหมาะสม สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะความปกติใหม่ เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน ผู้บริหารการศึกษาควรจัดการปัญหาอย่างเป็นระบบ และให้ความสำคัญตั้งแต่ขั้นตอนแรก เพราะหากกำหนดปัญหาผิดพลาดจะทำให้กระบวนการต่อมาในการแก้ปัญหาไม่เกิดประโยชน์ ฉะนั้นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนแนวคิดและเทคนิคการบริหาร การแก้ปัญหาจะต้องระบุเป้าหมายให้

ชัดเจนและหาสาเหตุที่แท้จริงให้เจอหาวิธีที่แก้ไขเหมาะสมและลงมือทำ รวมถึงการติดตามผลเพื่อให้ผู้บริหารการศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของปกติใหม่

ราชบัณฑิตยสภา ได้ให้ความหมาย New Normal แปลว่า ความปกติใหม่ ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากเดิม เนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหวังล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ (ราชบัณฑิตยสภา, 2565)

สุวิมล มธูรส กล่าวว่า ความปกติใหม่ (New normal) เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหวังล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย (สุวิมล มธูรส, 2564)

บิลล์ กรอสส์ ให้ความหมายของ New Normal คือ ความปกติในรูปแบบใหม่ ซึ่งบุคคลดังกล่าวเคยเป็นผู้จัดการกองทุนชื่อดังของสหรัฐอเมริกา ที่โด่งดังในช่วงวิกฤติการเงินสำคัญๆ ของโลก ได้กล่าวไว้ในปี 2008 โดยเน้นความปกติในรูปแบบใหม่หมายถึง พฤติกรรมของคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากเกิดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง แต่เมื่อเวลาผ่านไปจะทำให้เกิดความคุ้นชินและกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติ (Bill Gross, 2008)

ดังนั้นเราสามารถสรุปได้ว่า ความปกติใหม่ หมายถึง สถานการณ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนเป็นวิถีชีวิตแบบใหม่ รวมทั้งวิถีชีวิตแห่งการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนต้องปรับตัวเพื่อดำรงไว้ซึ่งศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเอง

การบริหารจัดการศึกษารับภาวะความปกติใหม่

การศึกษายุคปกติใหม่ (New Normal) นั้นระบบการศึกษาจะเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม มีการให้ความสำคัญกับกระบวนการ รวมถึง well-being ของนักเรียนแบบองค์รวม เกิดการพัฒนาการศึกษาโดยการรับฟังเสียงสะท้อนจากทุกระดับทั้งครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน มีแบบทดสอบที่หลากหลายเพื่อวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน รวมถึงนักเรียนและครูร่วมกันออกแบบสภาพแวดล้อมในห้องเรียน อย่างไรก็ตาม แนวทางการปรับการศึกษา New Normal จำเป็นต้องปรับบทบาทครูในรูปแบบดั้งเดิม โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้มีการจัดทำแนวทางการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในสถานการณ์ COVID-19 โดยมีเนื้อหาทั้งในส่วนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนทั้งรูปแบบปกติ และการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

บทบาทในการเรียนของนักเรียน บทบาทในการสอนของครู การเรียนในชั้นเรียน (On-Site) การเรียนผ่านโทรทัศน์ (On-Air) และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online)

ในอนาคตครูอาจไม่ใช่คนที่ยืนอยู่หน้าห้องและสอนอย่างเดียวอีกต่อไป ครูต้องมีบทบาทการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ของนักเรียน สำหรับการเปลี่ยนแปลงและการหยุดชะงักของการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทุกคนและทุกภาคส่วนมีเวลาหันกลับมาพิจารณา เพื่อมองหาโอกาสที่จะสร้างระบบการศึกษาให้มีคุณภาพ การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษาที่เน้นท่องจำอันล้าสมัยนับเป็นข้อจำกัดสำหรับการพัฒนาของนักเรียนมายาวนานหลายทศวรรษ ภายใต้วิกฤตที่โลกกำลังเผชิญ เราสามารถเลือกที่จะใช้วิธีการแบบดั้งเดิม หรือนำวิธีการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มาใช้ โดยช่วยให้ครูทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนการสอนที่เน้นผลลัพธ์ขั้นสูง (High-impact Learning) เพื่อที่จะได้กลับมาถ่ายทอดสู่เด็กนักเรียนผู้เป็นอนาคตของประเทศชาติต่อไป (มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย, 2563) ครูอาจารย์จะต้องได้รับการปรับมุมมองต่อการเรียนการสอน ผ่านการฝึกอบรม เรียนรู้เทคนิค กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียน และประยุกต์ใช้สื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับ การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ครูอาจารย์จะต้องเป็นผู้ที่แสวงหาองค์ความรู้ใหม่ๆ และหมั่นเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับให้เข้ากับกระบวนการที่ใหม่ โดยเฉพาะการผสมผสาน ระหว่างการสอนแบบออนไลน์ และการสอนในชั้นเรียนปกติ

ซึ่งการจัดการเรียนการสอนบทบาทของครูจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือ Learning Facilitator คือ การมีครูคุณภาพจำนวนมากที่มีความสามารถในการเป็น Facilitator มีความสามารถในการเชื่อมโยงหลักสูตร วิธีการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา โดยปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ ผ่านการฝึกอบรมครู ให้ครูเปลี่ยนจากผู้สอน (Teacher) ไปเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ชักชวนให้เด็กได้เรียนรู้ ทั้งนี้ ศาสตราจารย์ ดร. ชูกิจ ลิมปิจำนงค์ ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้นำเสนอ 2 แนวคิดสำคัญในการมุ่งเน้นการพัฒนาครู คือ (ชูกิจ ลิมปิจำนงค์, 2563)

1. เปลี่ยนจากครูแบบเดิม เป็นครูที่สอนครอบคลุมเกี่ยวกับการใช้ชีวิตจริงได้ (Transform Teachers to New Normal in Education) อาทิ โครงการศูนย์กลางการพัฒนา STEM Facilitator เมืองสระเต้มศึกษาฐานปฏิบัติการสำหรับฝึกแนวทางสระเต้มศึกษา ที่จัดตั้งขึ้นโดยเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (Public-Private-People Partnership) ซึ่งจะเป็ต้นแบบในการขยายผลสู่ภูมิภาค โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ครูวิทย-คณิตทั่วประเทศ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสระเต้มศึกษาและนักเรียนสามารถนำสมรรถนะด้านสระเต้มมาใช้เพื่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 21

2. แพลตฟอร์มสนับสนุนเพื่อการพัฒนาครูอย่างยั่งยืน (Supporting Platform for New Normal Teachers) ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการที่เป็น National Online Platform

อาทิ ระบบพี่เลี้ยงและการกำกับ MENTORING & SUPERVISING แพลตฟอร์มการให้คำปรึกษา Online STEM Education สำหรับบุคลากรทางการศึกษาและผู้ปกครอง นอกจากนี้ปรับทักษะของครูเพื่อเอาเทคโนโลยีมาใช้ในปัจจุบันและในอนาคตเป็นการฝึกฝนสอนหนังสือ ผ่านจอโทรทัศน์หรือจอกล้องคอมพิวเตอร์ คุณครูจะต้องสามารถเข้าไปพูดคุยผ่านแพลตฟอร์มต่างๆ ที่มีอยู่ในโลกปัจจุบันเพื่อรับรู้ปัญหาต่างๆ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ครูจะต้องมีส่วนสำคัญในการพัฒนาและปรับตัวไปกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในอนาคต

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา ได้เสนอขั้นตอนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ใน New Normal โดยมีจุดเน้นอยู่ที่การทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่เป็นการเรียนรู้เชิงลึก คือ รู้จริง รู้ชัด นำไปประยุกต์ใช้ และสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ การออกแบบการเรียนรู้ที่จะตอบสนองจุดเน้นดังกล่าว ควรดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา, 2563)

1. วิเคราะห์ Passion ของผู้เรียนว่าอะไรที่สามารถกระตุ้นผู้เรียนให้มี Passion ในการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะมีสิ่งกระตุ้นแตกต่างกัน หากผู้สอนค้นพบสิ่งกระตุ้น Passion ดังกล่าวจะเป็นจุดเริ่มต้นของพฤติกรรมการเรียนรู้อันพึงประสงค์ของผู้เรียน เช่น ความกระตือรือร้น การแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น

2. วิเคราะห์สาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ Passion ของผู้เรียน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความความสงสัยใคร่รู้ของผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ Passion จะช่วยให้ผู้เรียนใช้พื้นที่การเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง ตรงกันข้ามหากกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับ Passion ผู้เรียนจะมีพฤติกรรมไม่อยากเรียนรู้

3. วิเคราะห์ Platform และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่จะเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของตนเอง (หลายเส้นทาง เป้าหมายเดียวกัน) สำหรับ Platform การเรียนรู้นั้น อาจจะเป็นการเรียนรู้ออนไลน์ การเรียนรู้ที่สถานศึกษา การเรียนรู้ที่บ้าน การเรียนรู้ที่ชุมชน ส่วนวิธีการเรียนรู้ควรเน้นวิธีการเรียนรู้ตามแนวทาง Active learning ในทุกๆ Platform เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ สะท้อนคิด และถอดบทเรียนเป็นแก่นของความรู้ ซึ่งการถอดบทเรียนจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึก

4. เตรียมทรัพยากรการเรียนรู้สำหรับการเรียนรู้ ในแต่ละ Platform และวิธีการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้จะช่วยให้ผู้เรียน มีโอกาสเลือกพื้นที่การเรียนรู้ของตนเองในลักษณะการเรียนรู้ ส่วนบุคคล (Personalized learning) หรือการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีจิตใจจดจ่อ และมุ่งมั่นอยู่กับการเรียนรู้ของตนเอง

5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะเปิดพื้นที่การเรียนรู้ ทั้ง 5 ประการ ได้แก่ 1) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง 2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกแบบและใช้วิธีการ

เรียนรู้ของตนเอง 3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินเพื่อพัฒนาตนเอง 4) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อส่วนรวม และ 5) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนคิดตนเอง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ครั้งใหม่ หากผู้สอนเปิดพื้นที่การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้มากเท่าใด การเรียนรู้เชิงลึกก็จะเกิดขึ้นได้มากเท่านั้น

6. ประเมินประสิทธิภาพของ Platform และวิธีการเรียนรู้ ที่ผู้สอนได้ใช้ในการจัดการเรียนรู้ว่าสามารถตอบสนองความต้องการ ของผู้เรียนได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการประเมินในส่วนนี้จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีพื้นที่การเรียนรู้มากขึ้น

การเรียนรู้ใน New normal มี Platform และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนอง Passion ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนใช้พื้นที่การเรียนรู้ของตนเอง 5 ประการ และนำไปสู่การเรียนรู้เชิงลึก ซึ่งเป็นคุณภาพของการเรียนรู้ ส่วนคุณค่าแท้ของการเรียนรู้คือการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปทำประโยชน์ต่อส่วนรวม

การออกแบบการเรียนรู้ใน New normal ผู้สอนพยายามค้นหาสิ่งกระตุ้น Passion ของผู้เรียน แล้วนำสิ่งกระตุ้น Passion นั้นมาออกแบบการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย ผู้เรียนทุกคนมีพื้นที่ การเรียนรู้ของตนเองในลักษณะ Personalized learning ผู้สอนเปิดพื้นที่การเรียนรู้อันมีคุณค่าให้กับผู้เรียน แทนการครอบครองไว้ที่ตนเองแต่เพียงผู้เดียว (Wongyai, W., & Patphol, M., 2020).

การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานองค์ความรู้ร่วมกับนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีรูปแบบการสอนที่หลากหลายองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ สรุปได้ดังนี้

1. ผู้สอน (Instructor) เป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาองค์ความรู้ต่างๆ ให้กับผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจ ในเนื้อหาประสบการณ์ มีส่วนทำให้การสอนออนไลน์บรรลุเป้าหมาย ซึ่งบทบาทของผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ (Guide) พี่เลี้ยง (Mentor) เป็นผู้ฝึก (Coach) อำนวยความสะดวก (Facilitators) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเล็งเห็นศักยภาพของตนเองในด้านการเรียนรู้

2. ผู้เรียน (Student) เป็นผู้รับเนื้อหาและองค์ความรู้จากผู้สอน ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องมีความพร้อมในด้านการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ (Digital Literacy) สามารถสืบค้น วิเคราะห์ข้อมูลประเมินเนื้อหาอย่างเป็นระบบ

3. เนื้อหา (Content) เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์เนื้อหา ควรมีการออกแบบโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา มีการวางแผนผังรายวิชาเพื่อเป็นระบบนำทางเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาต่างๆ ในบทเรียน และเนื้อหาในบทเรียนสามารถที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้หลังจากการเรียนออนไลน์

4. สื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้ (Instructional Media & Resources) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจในเนื้อหาขณะที่เรียนได้ สื่อที่ใช้ในการสอนควรที่มีความแปลกใหม่ ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนและกระตุ้นการเรียนรู้

5. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (Learning Process) เป็นกระบวนการออกแบบการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามหัวข้อ วัตถุประสงค์ เนื้อหา สื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการวัดประเมินผล โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำเนื้อหาไปประยุกต์สู่การเรียนรู้ตามสภาพจริง

6. ระบบการติดต่อสื่อสาร (Communication Systems) มีส่วนสำคัญทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ประสบความสำเร็จได้ ซึ่งการติดต่อสื่อสารแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

(1) การสื่อสารทางเดียว (One-Way Communication) เป็นการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านสื่อการสอน โดยไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

(2) การสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) เป็นการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านสื่อการสอน ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนสามารถพูดคุย ซักถามร่วมกันได้ในขณะที่สอนและตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนได้

7. ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ (Network Systems) เป็นช่องทางในการอำนวยความสะดวกให้การเรียนการสอนมีความราบรื่นได้ อาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับความพร้อมของนักศึกษาในเรื่องการเตรียมอุปกรณ์เชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและพื้นที่ที่ไม่มีสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมถึงความเร็วของอินเทอร์เน็ตอาจทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ไม่ราบรื่นได้

8. การวัดและการประเมินผล (Measurement and Evaluation) จำเป็นต้องมีการวัดและประเมินผล โดยมีการวัดและประเมินผลทั้งระหว่างเรียน (Formative Assessment) และภายหลังจัดการเรียน (Summative Assessment) ซึ่งควรมีความหลากหลายเพื่อวัดประเมินผลผู้เรียนให้สอดคล้องตามสภาพจริง

การจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในยุค New Normal นั้น ครูผู้สอนจะต้องกำหนดแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสร้างใจให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและครูผู้สอน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และจากข้อมูลการศึกษาดังกล่าว จึงน่าจะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้และสิ่งสำคัญ Feedback จากผู้เรียนที่ป้อนกลับมาจากการจัดการเรียนการสอนออนไลน์จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ภาคการศึกษาเป็นอีกภาคส่วนหนึ่งที่จะต้องมีการปรับตัวครั้งใหญ่เพื่อให้เข้ากับสภาพที่ใหม่ ทำให้ต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอน ทางไกลอย่างเร่งด่วน ซึ่งการจัดการเรียนทางไกล และ

การเรียนออนไลน์ที่ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ สำหรับนักเรียนทุกคนนั้น ต้องพึ่งพาหลายปัจจัย ทั้งความพร้อมด้านเทคโนโลยี ความพร้อมของครู ในการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ และความพร้อมของครอบครัวและนักเรียนในการเรียนรู้จากที่บ้าน (เสาวรักษ์ รัตนคำฟู, 2563) ต้องให้ความสำคัญ ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากกว่าเงื่อนไขที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อตอบสนองนโยบาย แนวคิดหรือผลประโยชน์บางอย่างที่ไม่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น

1. การให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ ที่มีคุณภาพระหว่างครูและนักเรียน มากกว่าจำนวนชั่วโมงที่นักเรียนอยู่ในห้องเรียน หรือเรียนผ่านสื่อออนไลน์
2. การให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงกับความสนใจของนักเรียน ชุมชนและบริบทที่นักเรียนอยู่มากกว่าการเรียนรู้อิงตามมาตรฐานแบบเดียวกันทั่วประเทศ
3. การให้ความสำคัญกับการประเมินผล เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน (formative assessment) จากชิ้นงานและพฤติกรรม มากกว่าการประเมินเพื่อการตัดสิน (summative assessment) เพื่อนำไปใช้ให้คุณให้โทษแก่ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา
4. การให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือ นักเรียนที่ขบความท้าทายในการเรียนควบคู่กับการส่งเสริมนักเรียนกลุ่มอื่นๆ ให้เต็มตามศักยภาพ เนื่องจากนักเรียนที่ขาดแรงจูงใจในการเรียนเป็นทุนเดิมหรือมาจากครอบครัวยากจน มีแนวโน้มจะหลุดออกจากระบบการศึกษามากขึ้นเมื่อสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ
5. การให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ เพื่อสุขภาพกายและจิตควบคู่กับการเรียนรู้ด้านวิชาการ จึงควรสอดแทรกเนื้อหาความรู้เรื่องสุขภาพการดูแลสุขภาพกายและใจเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และปรับตัวได้ท่ามกลางสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน
6. ให้ความสำคัญกับการจัดสรรทรัพยากรออนไลน์แก่นักเรียนและครอบครัวควบคู่กับทรัพยากรออนไลน์ เช่น จัดสรรหนังสือให้แก่เด็กนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวด้อยโอกาสเพื่อเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ที่บ้าน จัดให้มีอาสาสมัคร ติดตามสถานการณ์นักเรียนในแต่ละครอบครัว และให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการดูแลนักเรียน ควบคู่ไปกับการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีของประเทศ (สำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2563)

ดร.วรพงศ์ รักเรืองเดช รองผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กสมัยนี้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเด็กสมัยนี้จะเรียนรู้ใน 3 มิติ คือ 1) ธรรมชาติสิ่งที่เกิดขึ้นจริง 2) เรียนรู้เรื่องเทคโนโลยีดิจิทัล เข้ามามีบทบาทกับเราในทุกวัน และ 3) เรื่องของคน สังคม วัฒนธรรมแต่เดิมเราเรียนรู้การพูดคุยพบปะกัน แต่เด็กสมัยนี้เรียนรู้โลกอีกแบบหนึ่ง คือ การอยู่ในสังคมออนไลน์ ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นระบบการเตรียมความพร้อมของคนในอนาคต เด็กในวันนี้เขาจะได้ใช้ทักษะความรู้ในอีก 10 ปีข้างหน้าที่จะใช้ชีวิตในอีก 40-50 ปี ดังนั้น การเรียนรู้สำคัญมาก โดยที่ต้องหาคนชี้แนะแนะนำที่มีความสามารถสูง นั่นคือ ครูที่จะ

เป็นคนชี้แนะ แนะนำให้เด็กใช้ Feedback ที่ดีให้กับเด็กได้เรียนรู้โลกที่กำลังเปลี่ยน สถานศึกษาจะเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น ใช้สื่อ เครื่องมืออุปกรณ์ 5G ในอนาคต สังคมอาจจะเป็นคนจัดการศึกษาหรือสถานศึกษาอาจจะเป็นพื้นที่ในการมาพูดคุยในส่วนที่ทำออนไลน์ไม่ได้ ทำการทดลอง หรือแม้กระทั่งอาจจะไม่มีสถานศึกษาแล้วก็ได้ โลกมีฉากทัศน์ที่กำลังเกิดขึ้นแต่สิ่งที่พวกเราอยากเห็น คือ โซลูชัน ที่จะนำมาช่วยกันตอบโจทย์ (ดร.วรรงค์ รักเรืองเดช, 2564)

การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา

การบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management) หมายถึง การวางแผนการดำเนินการต่างๆ เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงและสนับสนุนให้เกิดการปรับตัวและการยอมรับ พร้อมทั้งยังสร้างศักยภาพใหม่ๆ เพื่อรองรับให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในนั้นเกิดจากปัจจัย 2 ประเภท คือ ปัจจัยภายนอก เป็นสิ่งผลักดันจากภายนอก และปัจจัยภายใน เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การเตรียมการและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น กิจกรรมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากผู้บริหาร โครงสร้างพื้นฐานของสถานศึกษา มีระบบการติดตามและประเมินผลกำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จชัดเจน โดยปรับวัฒนธรรมของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางและความเข้าใจเดียวกัน ผู้บริหารมีความสัมพันธ์ที่ดี และเป็นแบบอย่างที่ดี ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงาน ส่งเสริมกิจกรรมให้กับบุคลากร รวมถึงให้บุคลากร สามารถแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ทั้งประสบการณ์เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จ

2. การสื่อสาร เช่น กิจกรรมที่ทำให้ทุกคนเข้าใจถึงสิ่งที่สถานศึกษาจะทำประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับทุกคน แต่ละคนจะมีส่วนร่วมได้อย่างไร โดยจะสื่อสารให้บุคลากรได้รับรู้ถึงประโยชน์และวิธีการดำเนินกิจกรรม ผ่านสื่อต่างๆ เช่น E-mail/Web Site, โปสเตอร์, บอร์ดประกาศ

3. กระบวนการและเครื่องมือ ช่วยให้การค้นหา เข้าถึง ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนความรู้สะดวก รวดเร็วขึ้น โดยการเลือกใช้กระบวนการและเครื่องมือ โดยวางขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมและสร้างเครื่องมือเพื่อเอื้ออำนวยต่อกิจกรรมต่างๆ

4. การเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญและหลักการของการจัดการความรู้ เช่น จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ให้กับครูผู้สอน

5. การวัดผลเพื่อให้ทราบว่าการดำเนินการได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ มีการนำผลของการวัดมาใช้ในการปรับปรุงแผนและการดำเนินการให้ดีขึ้น

6. การยกย่องชมเชยและให้รางวัล เป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของบุคลากรในทุกๆระดับ โดยข้อควรพิจารณากระบวนการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง

(Change Management Process: CMP) จึงเป็นกระบวนการที่ช่วยให้เกิดการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Sakrungrongsakul and Yuttanawiboonchai, 2016)

ผู้บริหารและบุคลากรของสถาบันการศึกษาต้องปรับตัว หรือปรับเปลี่ยนแนวคิดจากที่เคยทำงานแบบเดิมต้องปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงระหว่าง COVID-19 ยังแพร่ระบาด หรือยุติลง ชีวิตวิถีใหม่จึงไม่ใช่การแก้ปัญหาเดิมๆ ปรากฏการณ์ COVID-19 จึงควรออกแบบอนาคตของการศึกษาใหม่ในการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ให้น้ำหนักการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ให้มากกว่าการนั่งชั่วโมงเรียนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสนใจของนักเรียนและความคิดสร้างสรรค์ การสร้างความรักสามัคคีในครอบครัว สังคมและประเทศชาติ เป็นคนดีมีคุณธรรม ส่งเสริมนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ทำลายทางการเรียน พร้อมกับกลุ่มอื่นๆ โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ในสถานการณ์ที่ปรับเปลี่ยนรวดเร็ว (Disruption) การพัฒนาทักษะชีวิตที่สามารถยืดหยุ่น ปรับตัวอยู่ได้ในสถานการณ์ที่เป็นจริง (Resilience) บนพื้นฐานของการสาธารณสุขที่ดี มาตรฐานทางการสาธารณสุขที่ดีจะเป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในอนาคต ที่เป็นการศึกษาตลอดชีวิต สถานศึกษาทุกระดับจะเป็นการเรียนรู้ของทุกช่วงวัย ระบบชั้นเรียนจะเปลี่ยนไป เป็นระบบความสามารถของผู้เรียน การนำระบบเทคโนโลยีมาจัดระดับความสำเร็จของผู้เรียน ดังนั้นการปรับตัวในอนาคตทางการศึกษาในอนาคต จากการวิเคราะห์ผลกระทบไปสู่การปรับตัวในอนาคตที่มีการออกแบบการศึกษาใหม่ นำแบบไปปฏิบัติ มีการประเมินผลเป็นระยะๆ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

องค์การยูเนสโกได้แนะนำสถานศึกษาถึง 7 วิธี ที่จะช่วยให้สถานศึกษาและครูประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้รับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 (พัชรภรณ์ ดวงชื่น, 2563) ดังนี้

1. รับฟังเสียงของครูในการกำหนดนโยบายและแผนการ เพราะการพูดคุยเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนเปิดสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร ครู พ่อแม่ ชุมชน รวมถึงนักเรียน ควรมีการพูดคุยกัน เพื่อให้ความต้องการของนักเรียนทุกคนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง
2. สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับทุกคนในสถานศึกษา ความปลอดภัยและความเป็นอยู่ของนักเรียนและครูคือสิ่งสำคัญที่สุดเมื่อเปิดสถานศึกษา สถานศึกษาต้องสร้างความรู้สึกอุ่นใจให้ทุกคนในช่วงที่ยังมีการระบาดของไวรัส รวมถึงเมื่อโรคหยุดการระบาดลงแล้ว
3. ให้ความสำคัญกับสภาพจิตใจ สังคมและอารมณ์ของครูและนักเรียน โควิด-19 อาจทำให้ครูนักเรียน รวมถึงครอบครัวของทุกคนรู้สึกเครียด หากความเครียดนั้นไม่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม อาจส่งผลต่อการเรียนรู้ในระยะยาวและการเรียนรู้ในภาพรวมของนักเรียนได้ สำหรับครูอาจเกิดภาวะหมดไฟในการสอน (Burnout) ทำให้ครูขาดงานบ่อยขึ้น หรือถึงขั้นลาออกจากงาน ผู้อำนวยการสถานศึกษาต้องให้ความมั่นใจกับครูว่าจะได้รับการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง เมื่อครูเกิดปัญหาด้านสภาพจิตใจโดยวิธีการที่หลากหลาย

4. ช่วยให้ครูปรับตัวเข้ากับ New Normal เมื่อกลับมาสอนในชั้นเรียนตามปกติ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องได้รับการสนับสนุน และได้รับทรัพยากรที่เพียงพอในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนอีกครั้ง ครูหลายคนอาจต้องสอนซ่อมเสริมในช่วงนี้ หรือไม่ก็ต้องสอนทั้งในห้องเรียนควบคู่ไปกับการสอนออนไลน์ หรือต้องสอนหลายคาบมากขึ้น เพราะต้องลดขนาดห้องเรียนลงเพื่อทำตามมาตรการ Social Distancing

5. จัดให้มีครูเพียงพอ และให้ครูได้ทำงานในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การที่ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความสุขกับมาตรฐานการทำงานที่เหมาะสม ได้เงินเดือนตรงตามเวลา หรือลาป่วยได้เมื่อรู้สึกไม่สบาย ถือเป็นเรื่องสำคัญในช่วงสถานการณ์นี้ ผู้บริหารไม่ควรลดสิทธิต่างๆ ของครู และเงื่อนไขการทำงานที่เหมาะสมสำหรับครู

6. ลงทุนกับภาคการศึกษา ในหลายๆ ประเทศ เงินเดือนครูและสวัสดิการต่างๆ ถือเป็นงบประมาณก้อนใหญ่ที่สุดของประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่มีรายได้ทางเศรษฐกิจต่ำ จากวิกฤต COVID-19 ทรัพยากรที่มีอยู่อาจลดลง เมื่อรายได้ผู้คนลดลง เพื่อให้การศึกษายังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ฝ่ายบริหารด้านการศึกษามจำเป็นต้องลงทุน กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ใช่แค่การไม่ลดเงินเดือนเท่านั้น แต่ยังต้องจัดการอบรมที่จำเป็น รวมถึงให้การ สนับสนุนด้านสภาพจิตใจด้วย

7. คอยเช็คสถานการณ์และข้อเสนอแนะจากครูเมื่อสถานศึกษาเปิดเรียนต้องคอยเช็คและประเมินสถานการณ์ พร้อมทั้งปรับแผนเมื่อจำเป็น กระทรวงศึกษาธิการ ฝ่ายบริหาร ผู้อำนวยการต้องเช็คและประเมินรอบการทำงาน เพื่อวัดความก้าวหน้า ซึ่งกรอบการทำงานเหล่านี้ควรคำนึงถึงบทบาทการสอนที่มีคุณภาพของครู และส่งเสริมสภาพ การเรียนรู้ที่ดี สถานศึกษาต้องไม่ลืมเปิดโอกาสให้ครูได้เสนอความคิดเห็น และประเมินการทำงานของสถานศึกษาด้วย

โลกการศึกษาหลัง COVID-19 จึงต้องปรับโฉมใหม่ หากมองในมุมบทบาทของภาครัฐ รัฐจะต้องออกมาตรการเยียวยาระหว่างวิกฤตสำหรับนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากการที่ไม่สามารถเรียนออนไลน์ได้ รวมทั้งยังต้องคิดมาตรการรับมือในกรณีที่เด็กต้องออกจากสถานศึกษาอย่างถาวร ซึ่งมาตรการเหล่านี้รัฐสามารถลงมือได้ทันที ไม่ต้องรอวิกฤตผ่านไปก่อน และหลังจากนี้ต้องวางทิศทางการศึกษาในอนาคตเพื่อตอบรับกับเศรษฐกิจนอกจากนี้ เราต้องแยกให้ออกว่า new normal ที่หลายคนกำลังพูดถึงเป็นความผิดปกติชั่วคราว หรือจะกลายเป็นลักษณะของโลกใหม่หลังโควิด-19 จริง ประเด็นนี้สำคัญมาก เพราะจะทำให้เราประเมินเรื่องเศรษฐกิจและการศึกษาได้ดีขึ้น หลายเรื่องที่ผิดปกติตอนนี้ ที่จริงแล้วเป็นเพียงเรื่องชั่วคราว เช่น ธุรกิจการท่องเที่ยวและโรงแรมอาจไม่ล่มสลายและกลับมาดำเนินตามปกติได้ หากสามารถคิดค้นวัคซีนสำเร็จ หรือการเรียนออนไลน์ซึ่งจะมาแทนที่มหาวิทยาลัยก็อาจเป็นเรื่องชั่วคราวเช่นกัน new normal ยังขึ้นกับบริบทที่ต่างออกไปในแต่ละประเทศ อย่างในสหรัฐฯ สิ่งที่จะเกิดขึ้นหลังจากนี้ คือการเรียนออนไลน์อาจลดลง และเพิ่มการเรียนในชั้นเรียนมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงการศึกษา การศึกษาจะคงอยู่ได้และมีประสิทธิภาพ ก็ขึ้นอยู่กับ การปรับตัว ทักษะ รวมถึงการคิดค้นพัฒนาการเรียนรู้สิ่งใหม่ โควิด-19 อาจจะไม่โหดร้ายต่อการศึกษาเสมอไป แต่ เป็นการเตือนให้ เราเกิดการตั้งรับ ตื่นตัว สร้างสรรค์นวัตกรรม เทคโนโลยี ยึดหยุ่นกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม หรือโรคระบาดที่จะเกิดขึ้น ให้เกิดการสมดุล ในอนาคตสถานการณ์จะเป็นอย่างไรต่อไปเราได้ แต่คาดการณ์ แต่การเรียนรู้ผ่านออนไลน์ ไม่ใช่เรื่องไกลตัวเราอีกต่อไป ไม่ว่าการศึกษาจะเป็นรูปแบบใด สิ่งที่เราทุกคน และทุกประเทศ หนีไม่พ้นเลยก็คือ “การเปลี่ยนแปลง” เราทุกคนต้องไม่หยุดที่จะเรียนรู้สิ่ง ใหม่ ๆ กล้าที่จะเริ่มต้น และยอมรับในการเปลี่ยนแปลง

การสร้างความคิดใหม่ตามข้อเสนอแนะสามารถทำได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรมหาศาลเพียง อาศัยการปรับมุมมองของผู้กำหนดนโยบาย ปรับกระบวนการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สร้าง ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ รวมถึง ถอด บทเรียนองค์ความรู้จากทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากแนวทางการจัดการศึกษาที่กล่าวมานี้ คือ “ความ ปกติเดิม” ที่เกิดขึ้นมาแล้วในระบบการศึกษาของหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงบางสถานศึกษาในประเทศไทย ที่ปรับการเรียนรู้อยู่สู่ศตวรรษที่ 21 มาก่อนหน้านี้ และน่าจะยังคงสอดคล้องกับโลกในอนาคต

บทสรุป

จากวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิดที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบมากมายในวงการ การศึกษา โดยจะต้องทำให้การเรียนรู้ของเด็กๆ ยังเดินหน้าต่อไปให้ได้มากที่สุดท่ามกลางสภาวะที่ไม่ ปกติ ทำให้ต้องมีการวางแผน เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนให้เข้ากับสถานการณ์ และเกิดการศึกษายุคปกติใหม่ (New Normal) ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากเดิม รวมถึงการออกแบบการศึกษาที่รองรับมาตรการในระยะยาว ในสภาพแวดล้อมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งบุคลากรทางการศึกษา ครู และนักเรียนต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนตัวเอง ประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ในช่วงสถานการณ์นี้ อาจกลายเป็น บทเรียนสำคัญที่ภาคการศึกษาจะสามารถนำไปต่อยอด สู่การคิดใหม่ ทำใหม่ สามารถพัฒนาผู้เรียน ให้ก้าวทันอนาคตโลกหลังโควิดที่จะเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา บุญภักดี. (2563). การจัดการเรียนรู้ยุค New Normal. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*. 19 (2): A1–A6.

ชู กิ จ ลิ ม ปี จ ำ น ง ค์ . (2563). *Recovery Forum “School Reopening and Teacher Empowerment to cope with the Next Normal in Education*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธ.ค 2565 จาก <https://m.mgonline.com/qol/detail/9630000063614>

- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2563). การบริหารจัดการศึกษารับมือความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19. *วารสาร ศิลปะการจัดการ*. 4(3): 783-795.
- มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย. (2563). *การแพร่ระบาดของโควิด-19 สร้างผลกระทบต่อการศึกษาไทย*. สืบค้น เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2565 จาก <https://www.kenan-asia.org/th/covid-19-education-impact/>
- ราชบัณฑิตยสภา. (2565). *รู้จัก New Normal ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2565 จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/>.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2563). *การออกแบบการเรียนรู้ใน New normal*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรวงศ์ รักเรืองเดช. (2564). *4 ความเปลี่ยนแปลง ยุคโควิด-19 สู่การปรับตัว Next Normal*. สืบค้น เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2565 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/social/976332>
- สุวิมล มธุรส. (2564). “การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19.” *วารสารรัชต์ภาคย์*. 15(40) พฤษภาคม-มิถุนายน, 35.
- สมพร ปานดำ. (2563). พลิกวิกฤตสู่โอกาสของอาชีวศึกษาไทยบนความปกติใหม่. *วารสาร สังคมศาสตร์ และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 7(5): 3-4.
- สำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2563). *Recovery Forum: School Reopening and Teacher Empowerment to Cope with the Next Normal in Education*. สืบค้น เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2565 . จาก <https://www.nxpo.or.th/th/4856/>.
- เสาวรัช รัตนคำฟู. (2563). *วิกฤตโควิด-19 รัฐต้องเร่งลดช่องว่างดิจิทัล เพื่อความเท่าเทียมในห้องเรียนออนไลน์*. สืบค้น เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2565 จาก <https://tdri.or.th/2020/04/digital-divide-online-education-inequalities/>
- Sakrungrongsakul, S., & Yuttanawiboonchai, J. (2016). *Information Systems and KnowledgeManagement Technology*. Bangkok: SE-EDUCATION Publishing House.
- Wongyai, W., & Patphol, M. (2020). *Learning Design for the New Normal*. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.

